

Stjepan RAZUM, zc

Kalendar hrvatskih mučenika

Prikaz zidnog kalendara: *Katolički kalendar 2015*. [Priredio mons. dr. Mile BOGOVIĆ.] Izd. Gospićko-senjska biskupija. Gospić, [2014.], 13 listova + kartonski podložak.

Nije običaj u odjeljku za prikaz knjiga prikazivati jednolistni ili trinaestlistni kalendar. No, kalendar koji je pred nama zavrjeđuje da bude prikazan zbog svoga sadržaja i zbog novosti koja se u njemu nalazi. Priredio ga je gospićko-senjski biskup, mons. dr. Mile Bogović i izdala ga Gospićko-senjska biskupija. Na naslovnom listu nalazi se svjetlopis kipa pape Sv. Ivana Pavla II. pred crkvom Hrvatskih mučenika u Udbini te uvodni tekst "12 oprostajnih pisama hrvatskih mučenika za vjeru i dom". Zatim je na svakom listu za pojedini mjesec objavljen svjetlopis i oprostajno pismo jednog od hrvatskih mučenika. To su: Ante Gadže (*Ljubuški, 1919. †Mostar, 19.IX.1941.), Mime Rosandić (*Gospić, 1900. †Zagreb, 1948.), franjevački bogoslov Juro Radman (*~1924. †Zenica, 8.XII.1946.), ban Petar Zrinski (*Vrbovec, 6.VI.1621. †Bečko Novo Mjesto, 30.IV.1671.), grof Fran Krsto Frankopan (*Bosiljevo, 4.III.1643. †Bečko Novo Mjesto, 30.IV.1671.), Marko Hranilović (*Sošice, 1908. †Zagreb, 25.IX.1931.), Jure Kežić (*Pasičina, Opuzen, 1905. †Trebinje, 14.XII.1944.), svećenik Slavko Brajković (*Nova Gradiška, 5.IV.1916. †13.V.1946.), Ivica (Nikola) Katalinić (†Senj, 27.IX.1943.), svećenik Ljubo Magaš (*Zadar, 2.I.1915. †Otočac, 1943.), svećenik Martin Bubanj (*Križišće kraj Rijeke, 1898. †Bezdan u Kostreni, IV.1944.) i povjesničar Ivo Mašina (*Preko na Ugljanu, 1927. †Stara Gradiška, 1961.). Dvanaestorica navedenih hrvatskih mučenika predstavnici su zbora poznatih i nepoznatih hrvatskih mučenika tijekom dugih stoljeća hrvatske povijesti. Među mnoštvom mučenika oni su rijedki jer su iza sebe ostavili svjedočanstvo svoje vjere u najtežem trenutku svoga života, u trenutku pred žrtvom života. Priređivač je ovdje objavio dvanaest pisama koje su bili prikupili Anđelko Mijatović i Maja Runje, pa najviše zahvaljujući njima, ta pisma preko ovog kalendara postaju poznata široj hrvatskoj javnosti.

Svako ovo pismo predstavlja dragocjeni biser vjere u Boga i u vječni život. Mislio sam im sadržaj samo kratko predstaviti, ali zbog njihove dragocjenosti odlučio sam ih cjelovito prepisati da se s njima upoznaju i oni koji ne će u rukama imati ovaj kalendar.

Ante **Gadže** piše prije nego li su ga Talijani nevinu strijeljali 19. rujna 1941. u Mostaru: *Dragi moji! Evo na čas prije nego ću poći skrušen pred Spasitelja, nevin, sjećam se i mislim mnogo na Vas, kao i sve ove dane u duhu Vas gledam i ako ne mognem drugačije pozdravljam se sa Vama i molim Vas kao dobar sin i brat da mi oprostite sve moje greške koje sam hotice ili nehotice učinio. Dragi moji roditelji, mila mama i tata, sve seke i braća, djeco i ostali, za menom nemojte biti žalosni, ja idem pred lice Božje, samo pazite sebe. Nisam se nadao na ovo, ali nek se vrši Božja volja. Dragi moji, molim Vas nemojte sebe patiti i mučiti mislima na mene. Molim Vas, ako se mogne moje tjelo prevesti u Ljubuški da i ono bude uz Vašu blizinu, kao što će duh moj biti s Vama. Mamu, tatu, Katicu (molim pazite je), Milu, Ljubicu, Franu, Zvonku, svu djecu, Ivu i Stipu i Ivana i sve naše puno voli i u duhu ljubi i pozdravlja Vaš iskreni i odani, Ante. Za stvari sam molio da se pobrine fra Vojo Mikulić, koji nas je ispovjedio i pričestio. Sve voli i ljubi Ante, Jure Gadže, Ljubuški.*

Mime **Rosandić**, koji je strijeljan 1948. u Zagrebu ističe u svome pismu nepokolebljivost u domoljublju: *Draga Anera, Mara i Ika. Eto vaš ćakan ode za svojom zvizdom, a drugačije to i nije moglo biti. Nama je domovina iznad svega i tome se pokoravamo. Neka i vama, dico moja, to bude u vašem životu iznad svega, i tim putem i naši stari kročiše i mi u njima gledamo svoj uzor. Providno st nam je odredila taj komad hrvatske zemlje da ju štitimo, da ju branimo i sačuvamo našim pokoljenjima. Zato vaš ćakan nije mogao drugačije, a vi mu, moje drage curice, oprostite, što vas je ostavio sirotama. Uzdajte se u Boga, slušajte vašu majku i ostanite svojoj Hrvatskoj vjerne. Vaš ćakan Mime.*

Franjevački bogoslov Juro **Radman**, koga su komunističke vlasti ubile 8. prosinca 1946. u logoru u Zenici, u oprostajnom pismu svojoj majci, moli ju da ne traži osvetu, već samo moli za spas duša: *Draga i mila majko! Niti jedna dlaka s čovječe glave ne spada bez Božje volje, kaže se u Svetom pismu. Pa ni moj mladi život ovozemaljskog svijeta ne ide sigurno bez Božje volje, tj. Bog je tako htio da ja evo sada svoj život polažem na oltar domovine. Dragi majko, nemoj samo kukati i jadikovati, nego budi prava majka Hrvatica i katolkinja, te zahvali Bogu i strpljivo podnosi tu žrtvu da si morala*

dati i drugog sina na oltaru vjere i domovine... Ne zaboravi majko da ćemo se jedanput sastati gore kod našeg dragog Isusa Krista i njegove presvete majke Djevice Marije. Ja odlazim u nebo djedu, baki, ocu, bratu i ostalim nebrojenim rođacima, gdje ću skupa s njima i Vas dočekati... Draga majko, nikoga ne krivite radi mene niti tražite osvetu, nego na koljenima molite Boga za spas naših duša i za svoju daljnju sreću kroz život... A sada zadnji put pozdravljam i u duši cjelivam tebe slatka i mila majko, zatim svoju dragu braću i sestre: Stijepu, Božu, Matu, Seku, Anđu, Antu i Niku. Pozdravite svu familiju, svu milu i dragu rodbinu i molim da mi oprostite, a ja vama opraštam... Primi moj zadnji pozdrav i češće me se sjeti u molitvi, ti, kao i čiča Franjo. Pozdravljam Mirka i Sofiju i cijeli Svilaj. Zamoli paroka neka za moju dušu rekne svetu Misu. Ostajte s Bogom! Više o mučeniku Juri Radmanu piše Anto Baković u "Hrvatskom martirologiju XX. stoljeća" (Zagreb, 2007., str. 828-829).

Ban Petar **Zrinski**, dan uoči svoga pogubljenja 30. travnja 1671. u Bečkom Novom Mjestu, napisao je poznato pismo svojoj supruzi Katarini: *Moje drago serce! Nemaj se žalostiti sverhu ovoga moga pisma, niti burkati. Polag Božjega dokončenja sutra u deseti ore budu meni glavu sekli, i tulikajše naukupe tvojemu bratcu. Danas smo mi jedan od drugoga serčeno prošćenje uzeli. Zato jemljam ja sada po ovom listu i od tebe jedan vekovečni valete, tebe proseći, ako sam te u čem zbuntuval, ali ti se u čem zameril (koje ja dobro znam), sprost mi. Budi Bog hvaljen, ja sam k smerti dobro pripravan, niti se plašim. Ja se ufam u Boga vsemogućega, koji me je na ovim svitu ponizil, da se tulikajše mene hoće smilovati, i ja ga budem molil i prosil (komu sutra dojt u fam se), da se mi na okupa pred njegovem svetem tronušem u dike vekivečne sastanemo. Veće ništar ne znam ti pisati, niti za sina, niti za druga dokončanja našega siromaštva. Ja sam vse na Božju volju ostavil. Ti se ništar ne žalosti, ar je to tako moralo biti. V Novom Mestu, pred zadnjem dnevom mojega življenja, 29. dan aprila meseca, o sedme ore pod večer, leta 1671. Naj te Gospodin Bog s mojom kćerju Aurorum Veronikum blagoslovi. Grof Zrini Petar.*

Grof Fran Krsto **Frankopan**, u istim okolnostima i na isti dan, napisao je svojoj supruzi Juliji: *Predraga i preljubljena Julijo, moja draga! Pošto mi je voljom neba i Božjom odredbom prijeći iz ovoga svijeta u drugi, da tako dadem zadovoljštinu za počinjene uvrede proti carskom veličanstvu premilostivoga gospodara, htjedoh te iz srca da zagrlim ovim retcima i reći ti posljednji s Bogom, moleći te, moja ljubezna Julijo, da mi za Božije milosrđe oprostiš kršćanskom blagohotnosti, budeš li radi moje neobzirnosti morala trpjeti uvreda i muka. Isto te tako molim, draga Julijo, da mi oprostiš svaku i najmanju uvredu koju sam ti nanio, otkad smo se uzeli. Ja ti sa svoje strane praštam od svega srca i sa svom dušom i zaboravljam na svaki povod nesporazumljenja, što si ga meni prouzročila, ma da i jest bio tek posljedica tvoje čiste i prave ljubavi spram mene. Opraštam se od svih rođaka i prijatelja mojih i preporučam ti se za jedne zadušnice za moju dušu. Nadam se, da će ona za nekoliko sati uživati božanski pogled milošću i pomoću Božjom. Moja draga Julijo! Želio bih iz sve duše, da ti uzmognem ostaviti posljednji spomen svoje najdublje ljubavi, ali sam gol i siromah. No zamolio sam njegovo veličanstvo, da se napram tebi iskaže veledušnim po svojoj prirodnoj dobroti i milosti, pa s toga ni ne sumnjam, da ćeš osjetiti dokaze slavnog veledušja... Tijem, draga moja Julijo, s Bogom! Ja sam na ovom svijetu bio odan muž, a na drugom bit ću ti najvjerniji posrednik kod Boga. Ostajem za uvijek, moja draga Julijo, tvoj najljubljeniji i najvjerniji muž. U Wiener Neustadtu, 29. travnja 1671. Franjo Frankopan.*

Marko **Hranilović**, u ranim 20. godinama svoga života, piše svojoj majci, bratu i sestri oproštajno pismo isprepletено rodoljubnim i vjerničkim osjećajima: *Draga mamice, brate i sestro! Oko pola dvanaest proglasili su mi, da je moja revizija i priziv odbijena, a smrtna osuda potvrđena od Stola sedmorice. To me nije ni malo začudilo, jer sam se tome nadao, a nadao sam se za to, [cenzurirano]. Radi svega toga ja se nalazim u zadnjem danu svojega života. Kada o životu govorim, onda hoću kazati i to da ga pravo još ni upoznao nisam, kad me u još nepunoj punoljetnosti optužiše, a sve to zato, jer sam [cenzurirano], a onda i na smrt evo osudiše. Znadem, da će to Vas sve bolno se dojmiti. Providnost odredila je tako, pa neka Vam za utjehu to bude. Nemojte plakati, nemojte zdvajati, jer ni ja to ne činim. Nadam se ostati jak do posljednjeg časa tog kratkog života svojeg. Niti plačem, a niti se žalostim, naprotiv ovaj mi je dan, kao i svaki drugi, a samo dva žandara, koja mi stoje u sobi podsjećaju me da je taj dan zaista drugačiji nego svi dosadašnji. Bojim se samo su sreća sa Tobom mamice i sestro, jer će mi biti zaista teško ostati suh oči kada ću Vas vidjeti gdje plačete. Tražio sam, da na izvršenju naše osude budu prisutni i ostali naši drugovi, ali to mi je odbijeno. Zato sam zatražio samo Vas i svećenika da mi dodjete. Vas zato, da se po posljednji puta s Vama oprostim, a svećenika za to, da me pripravi na put u vječnost, pred drugi i najviši sud... Mili i dragi moji,*

primite po posljednji puta, posljednji moj hrvatski pozdrav. Primite ga, jer Vam ga šaljem u zadnjim satima svojim. Bog i Hrvati! Sve Vas ljubi Vaš Marko, noć pred smrt, 24. rujna 1931.

Jure **Kežić**, koji je zajedno sa svećenikom Marijanom Vujnovićem osuđen na smrt strijeljanjem, i strijeljan 31. prosinca 1944., prije presude uputio je svoje pismo supruzi Anki: *Draga moja Anka! Ovo je posljednje žalosno pismo koje ti pišem, pun ljubavi prema tebi, pun vjere u Boga, pun ljubavi za milu domovinu Hrvatsku, pravedan, čiste duše [i u] duši ponosan, da sam svijetu samo dobro činio. Svjestan sam da u Trebinju danas živi najmanje 100 ljudi koji meni duguju svoje živote. Pripravan pred Boga kao čist dušom i tijelom nadam se u najskorije vrijeme preseliti na onaj bolji svijet, gdje nema patnje ni bolova, gdje nema zlobe ni podlosti... Moja Anka! Ja za tebe ne ću biti mrtav. Ja ću uvijek biti s tobom, na svakom koraku, a znam da ćeš za mene moliti Boga svaki dan. Ti se nemoj žalostiti. Čaša je gorka, ali se mora ispiti. I Isus je bio mučenik, mnogi sveci su mučenici. Tisuće i tisuće znani i neznani padoše za Boga i Hrvatsku. Ti se pridruži njihovim udovicama, pak će ti biti lakše. Počimajući ove riječi srce mi se para. Pazi mi koliko možeš moju jadnu majku i reci joj neka ne plače jer da je sina dala Bogu i Domovini, a da se jednom mrijeti mora. Izruči mi pozdrav svoj mojoj braći i sestricama, i reci da se mogu sa mnom ponositi, a ne da me se stide. Naročito mi pozdravi brata Petra u Americi, neka mi oprost da mu nijesam pisao. Svu tvoju braću, Bebu, Mariju, Ranku, a naročito dio moga srca, moju Micu, neka me u molitvi ne zaboravi. Nemoj mi majku zaboraviti. Ljubi te i do zadnjeg daha na tebe misli tvoj jed[ini] koji je bio samo tvoj, Jure Kežić. O mučeniku Jurju Kežić piše Anto Baković uz Marijana Vujnovića u "Hrvatskom martirologiju XX. stoljeća" (Zagreb, 2007., str. 716-717).*

Svećenik Slavko **Brajković** bez suda je ubijen 13. svibnja 1946. Dva dana prije smrti napisao je u svom Časoslovu, na latinskom, poruku svome biskupu Antunu Akšamoviću: *Sad znam kako je lako i slatko umrijeti za Boga i domovinu. Bože, neka bude volja tvoja! Ja i svi koji smo osuđeni na smrt obavili smo svetu ispovijed i naše duše smo predali Bogu i sada uz Božju milost očekujemo smrt. Preporučam Vam se u Misi i molitvama. Zdravo biskupe, pozdravlja Te umirući i molim odrješenje od svih mojih nekorektnosti. Oprosti i moli za mene! Slavko Brajković. Prije smrti još je na jedan papirić napisao: Želim da kompletan brevijar dadete za najsiromašnijeg bogoslova. Molim g. Mayera da mi u 9 sati navečer dade odrješenje i potpuni oprost. Ispovijedio me o. Posavec. On će za mnom. Strijeljan ću biti između 10 i 11 sati navečer... Umirem za Boga i Hrvatsku. Više o mučeniku Slavku Brajkoviću piše Anto Baković u "Hrvatskom martirologiju XX. stoljeća" (Zagreb, 2007., str. 99-100).*

Ivica **Katalinić**, kojeg su partizani strijeljali 27. rujna 1943. u Senju, napisao je ženi i ocu: *Draga Seko! Reci majki da sam miran, izmolili smo krunicu i pokajanje, za žive i mrtve, Bogu smo se preporučili, pravedni umiremo i to nas tješi, neka majka bude mirna i neka moli Boga i ništa drugo. Pozdrav od Katice Ivici i Marijanu. Dragi tata, zadnja mi je želja da mi budeš dobar Branki i Seki. Još jednom zadnji zbogom! Vaš Ive.*

Svećenik Ljubo **Magaš**, osuđen na smrt, iz zatvora je 11. listopada 1943. napisao roditeljima i sestri: *Dragi roditelji i sestro, pišem vam po posljednji put iz zatvora, sa suzama u očima i s boli u duši, jer smo danas doznali da nas Komanda Otočac traži i moramo hitno tamo. Znamo, tko tamo ide, više se živ ne vraća. Prema tome, više se ne ćemo vidjeti i zbogom od srca i duše. Nemojte puno plakati, jer pogibam potpuno pravedan. Da sam bio razbojnik, moguće da bi me Gospodin Bog čekao na pokoru, a njemu se valjda sviđa moja žrtva, pa mu je drage volje podnašam. Od sveg srca hvala vam na svemu i oprostite ako sam vas ikada uvrijedio. Molit ću se Bogu za vas da živite kao pravi kršćani, da kao takvi i umrete, pa da se u nebu sastanemo. Pozdravite mi moje dobročinitelje u Novalji i recite im da im se na svemu puno zahvaljujem. Tako isto moje dobročinitelje u Metajni. Pozdravite mi sve Barbačane. Molite se za pokoj moje duše. Po posljednji put sve vas ljubim i od srca i duše pozdravljam. Vaš pravedni sin, don Ljubo. Više o mučeniku Ljubi Magašu piše Anto Baković u "Hrvatskom martirologiju XX. stoljeća" (Zagreb, 2007., str. 407-408).*

Svećenik Martin **Bubanj**, koga su partizani u travnju 1944. ubili i bacili u jamu Bezdau u Kostreni, predosjećajući smrt, 11. travnja 1944. napisao je pismo svojim roditeljima: *Dragi roditelji! Ne znam ča će biti s menom. Ću kamo poći, ili uopće ne ću poći. Prilike su jako teške. Ja na svojoj duši nemam ništa, zla nisam učinio nikome. Svima kojima sam mogao pomoći, ja sam pomagao. Koliko sam vremena izgubio objajući pragove raznih ureda da pomognem ljudima. Pa ipak čujem da mi se groze, pišu protiv mene u svojim novinama itd. Ako ostanem i poginem, znajte da je to zato što sam katolički svećenik koji sam propovijedao i branio svoju vjeru... Drugo, zato što sam se uvijek osjećao Hrvatom i što sam uvijek osjećao za hrvatski narod i pomagao tom narodu koliko god je bilo*

moguće... Drugo sve neka bude u rukama Božjim. Poginem li, nemojte ništa plakati, čak morate biti ponosni da sam poginuo za Boga i vjeru... Molite se Bogu za mene, samo On će me čuvati. Ljubi Vas i pozdravlja Vaš Tinko. Sušak, 11. travnja 1945. Više o mučeniku Martinu Bubnju piše Anto Baković u "Hrvatskom martirologiju XX. stoljeća" (Zagreb, 2007., str. 112-113).

Hrvatski mučenik Ivo **Mašina**, koji je ubijen u 33. godini svoga života 1961. u tamnici u Staroj Gradiški, napisao je vjerom prožeto pismo svojoj majci uoči Božića 1954. godine: *Draga moja majčice, pišem Ti radosno pismo za Božić. Ne plači što me nema, da s Davorom kitim jaslice i bor. Ovdje, u svom srcu, napravio sam velik, zlatan bor i jasle za Malog Isusa. Doći će Pravednik u srce pravednika, jer tako je rekao. Zvone sva zvona u mojim tkivima, duša je moja raspjevani slavuj u grmu. Hvala Ti, majčice, za ovaj osjećaj koji nadilazi sve osjećaje. Hvala Tebi i Milosti. Jer nema uzvišenije ideje od ideje Ljubavi. Evo se rađa Ljubav svijetu, evo se rađa Ljubav u meni. Što mi našao može učiniti dušmanin moj, kad ga ljubim? Križ je moj sladak i breme je moje lako, tako lako, da ga ja i ne osjećam drugačije nego kao sreću. Pa kako da budeš žalosna za svojim sinom? Raduj se sa mnom, jer je pisano: tugu ću vašu pretvoriti u radost, uzdahe u kliktaje, suze vaše u smjehove. Tu sam, u tinehu, kraj bora i pjevam. Gore svjećice na boru i odsjaj njihov u Tvojim očima. Gori svjetlo Kristovo u nama. Mrak je raspršila baklja ljubavi, jer je Bog tako ljubio svijet, da je Sina svoga poslao na Zemlju, da trpi i strada. Ima li većeg primjera ljubavi, može li ljudska mašta zamisliti sličan primjer? Svijetli primjer Kristov kao svjetionik pred nama. Ljubimo, da noćas budemo sretni u prisutnosti našeg Gospodina vršeći njegovu punu zapovijed. I milost Njegova neka bude nad nama. Imajući to dvoje – Ljubav i Milost – dosta smo bogati i ne tražimo više ništa. Raduj se, majčice, za ovaj Božić i ne plači što me nema da s Davorom kitim jaslice i bor. Ovdje, u svom srcu, napravio sam velik, zlatan bor i jasle, što čekaju Malog Isusa. Doći će Pravednik u srce pravednika, jer je tako rekao. Tvoj Ivo.*

Ove bisere opraštanja, pouzdanja u Boga i vjere u život vječni hrvatskih mučenika trebalo bi imati uvijek pred očima i u srcu te o njima govoriti u svakoj prilici današnjem hrvatskom čovjeku koji je iz svoga vidokruga izgubio nebeski horizont.

No, tih dvanaest bisera tek su uvod u ono što nalazimo u samom kalendaru, iz mjeseca u mjesec. Pored redovitih svetaca i blaženika, preuzetih iz Rimskoga martirologija, odnosno iz redovitoga katoličkoga kalendara, priređivač je u ovaj kalendar uvrstio sve hrvatske svetce i mučenike, kako one svečano proglašene, tako i one koje bi tek trebalo svečano proglasiti mučenicima. Tu nalazimo mučenike iz davnih vremena progona rimskih careva, zatim mučenike iz vremena turskoga ugnjetavanja, mučenike iz vremena komunističke strahovlade, te mučenike iz nedavnoga obranbeno-oslobodilačkoga rata, koje su prouzročili srbski i muslimanski ratni neprijatelji. Svi su ti mučenici, bilo da su navedeni pojedinačno, bilo skupno, poznati u povjesničkoj književnosti i u hrvatskoj javnosti, ali novost ovoga kalendara je u tome, da su dotični mučenici razvrstani u kalendar, tako da su pridodani pojedinim danima tijekom godine.

U nastavku donosim popis svih hrvatskih svetaca i mučenika, navedenih u ovom kalendaru hrvatskih mučenika. No, uspoređujući ovaj kalendar hrvatskih mučenika (HM) s kalendarom objavljenim u godišnjaku "Danici 2015.", uočio sam da je nekoliko svetaca iz drevnoga rimskoga vremena ispušteno u ovom kalendaru hrvatskih mučenika, pa sam radi cjeovitosti i njih uvrstio u ovaj popis, s pripadnom bilješkom.

8.I. Sv. Ambrozije Ninski, đakon i mč.

9.I. Mučenici Buhinih kuća (†1994.)

13.I. Sv. Hermilo, đakon, i Stratonik, mučenici

13.I. Gvozdanski junaci, mč. (†1578.)

15.I. Sv. Anastazija (Stošija), mč. (†304.)

17.I. fra Matej iz Višegrada i drugovi mučenici (7), mč. (†1532.)

25.I. Sv. Eleuterij, Projekt i Akolit, klerici i mč. (†305.)

26.I. Dusinski mučenici (†1993.)

31.I. fra Vjeko Ćurić, sveć. i mč. (†1998.)

3.II. fra Lovro Milanović, svećenik i mč.

3.II. Čapljinski mučenici (†1945.)

7.II. Širokobriješki mučenici (†1945.)

10.II. bl. ALOJZIJE STEPINAC, nadbiskup zagrebački i mč. (†1960.)

12.II. Vidinski mučenici: fra Grgur Trogiranin, fra Antun Saksonac, fra Nikola Mađar, fra Toma iz Fulginea i fra Ladislav iz Požege (†1686.)

- 13.II. fra Filip Grabovac, sveć. i mč.
14.II. Mostarski mučenici (†1945.)
15.II. Matija Gubec i mnogi sudionici u buni
19.II. Milan Šufflay, znanstvenik i mč.
20.II. Sveti mučenici Osijeka i Panonije
20.II. fra Franjo Marjanović, sveć. i mč.
21.II. Svitavski mučenici (†1943.)
24.II. Sv. Sinerot, monah i mč. (†307.)
25.II. Sv. Donat, biskup zadarski
27.II. Stjepan Lacković, ban i mč. (†1397.)
1.III. Bezimeni pastir, mč. (†1630.)
7.III. fra Josip Tvrtković, svećenik, i dr., mč. (†1685.)
9.III. Dominikanski mučenici – 32 (†1242.)
12.III. Petar Kružić, ratnik i mč. (†1537.)
17.III. fra Ilija Vodošević Čavar, svećenik i mč. (†1867.)
20.III. fra Josip Valentić, svećenik i mč. (†1788.)
24.III. fra Ljudevit Cvetković i fra Dominik Horvat, svećenici i mč. (†1704.)
26.III. Visočki mučenici: 5 franjevac (†1450.)
26.III. Sv. Montan i Maksima, srijemski supruzi i mč.
26.III. Dolački mučenici (†1944.)
27.III. Sv. Filet, Lidija, Makedonij, Teoprep, obitelj; Amfiloh i Kronid, časnici, mč. (†138.)
27.III. fra Pavao Babijančić, svećenik i mč. (†1704.)
28.III. Cetinski mučenici (†1944.)
31.III. fra Pavao Premec i fra Joakim Matić, franjevci i mč.
1.IV. Sv. Venancije, biskup i mč., Anastazije, Maur, Paulinijan, Telije, Asterije, Septimije, Antiokian i Gajan, dalmatinski i istarski mučenici čašćeni u Rimu [*kalendar HM donosi samo Anastazija i Mavra*].
5.IV. fra Franjo Blekić, sveć. i mč., fra Mijo Momčinović, sveć. i mč., fra Anto Tomić, sveć. i mč.
9.IV. Sedam srijemskih djevice i mč. (†304.)
10.IV. Sv. Telij, Paulinijan, Antiohijan, Gajan, vojnici i mč.
10.IV. Glamočki mučenici (†1941.)
15.IV. Petar Barbarić
15.IV. Nikola Milanović, mč. (†1859.)
15.IV. Ilički i Cimski mučenici (†1941.)
17.IV. Trusinski mučenici (†1993.)
18.IV. Sv. Eleuterij, biskup i Antija, njegova majka, mč.
21.IV. Ramski mučenici: fra Luka iz Brotnja, fra Lav iz Vrljike, fra Luka iz Duvna, fra Marko iz Tihaljine fra Petar iz Rame i Nepoznati (Bezimeni) franjevac (†1557.)
23.IV. Sv. Votjeh (Adalbert), biskup i mč.
24.IV. fra Bonaventura Brkljačić, klerik i mč. (†1663.)
26.IV. Sv. Montan, sveć., Maksima, njegova supruga, i dr. mučenici
27.IV. bl. OZANA KOTORSKA, djevica
27.IV. Sv. Polion, mučenik u Vinkovcima [*kalendar HM ga ispušta*]
27.IV. bl. Jakov Zadranin, redovnik
27.IV. Mila Gojsalić, junakinja i mč. (†1649.)
30.IV. Sv. Venancij biskup i mč. (†257.)
30.IV. Fran Krsto Frankopan grof i mč., Petar Zrinski, ban i mč. (†1671.)
1.V. bl. Julijan Cesarelo iz Bala, svećenik [*kalendar HM ga ispušta*]
2.V. don Ilija Tomas (†1927.)
6.V. Sv. Irenej, biskup srijemski i mč.
6.V. don Ante Bakula (†1942.)
7.V. Sv. DUJAM, biskup solinski i mč. (†304.)
9.V. Senjske žrtve: 7 ubijenih i 6 ranjenih (†1937.)
10.V. bl. IVAN MERZ
10.V. BDM Trsatska

- 11.V. fra Šimun Vladimirović, svećenik i mč. (†1700.)
- 12.V. Sv. LEOPOLD BOGDAN MANDIĆ, sveć.
- 14.V. Sv. Septimij, đakon i mč. (†304.)
- 15.V. SVI SVETI SOLINSKI MUČENICI
- 15.V. Sv. Antiohijan, Gajan, Telij i Paulinijan, vojnici i mč., Sv. Asterij, svećenik i mč.
- 15.V. Petar Svačić, kralj i mč.
- 15.V. Bleiburški mučenici
- 16.V. s. Žarka (Julijana) Ivasić (†1946.)
- 18.V. Sv. Feliks, solinski mč. (†304.)
- 19.V. Bihaćki mučenici (†1592.)
- 19.V. Tešanjski mučenici: fra Ivan iz Vareša i fra Ivan iz Stanskoga (†1612.)
- 20.V. Petar Berislavić, biskup, ban i mč. (†1520.)
- 21.V. fra Josip Cigić, svećenik i mč. (†1833.)
- 23.V. Sv. Pelegrin, mč. (3. st.)
- 23.V. Mariborski mučenici (†1945.)
- 24.V. Sv. Servul, istarski mučenik [*kalendar HM ga ispušta*]
- 24.V. fra Stjepan Naletilić (†1942.)
- 26.V. Aržanski mučenici (†1944.)
- 29.V. Sv. Euzebij biskup i mč.; Polion, lektor i mč. (†304.)
- 29.V. fra Petar Čuić i nepoznati (bezimeni) franjevac, sveć. i mč. (†1835.)
- 30.V. Sv. German, mč.
- 31.V. Cetinski mučenici: fra Nikola Rupica, fra Ivan Barišić, fra Jure Jerković i fra Ivan Dačić (†1645.)
- 2.VI. Nepoznati (bezimeni) franjevac, svećenik i mč.
- 4.VI. Sv. Kvirin Sisački, biskup i mč. (†303.)
- 5.VI. Stjepan Tomašević, kralj i mč. (†1463.)
- 6.VI. Jazovski mučenici (†1945.)
- 8.VI. Travnički mučenici (†1993.)
- 9.VI. Šamački mučenici: fra Augustin i fra Nikola iz Olova te fra Grgur Jakšić (†1693.)
- 10.VI. bl. Ivan Dominik, biskup dubrovački
- 13.VI. Kakanjski mučenici (†1993.)
- 15.VI. fra Petar Grupković i Nikola Knežić, sveć. i mč. (†1570.)
- 17.VI. Šaregradski mučenici: fra Gašpar i drugi franjevci (†1688.)
- 20.VI. Pavao i Stjepan Radić, Đuro Basariček
- 21.VI. Glagoljaši mučenici: don Ivanka iz Hrašča, don Luka iz Račice, don Martin Hrvatinić, don Jakov Gunjić, don Juraj Oplančić, don Vid iz Mira i don Stjepan iz Rogove (†1499.)
- 24.VI. Jajački mučenici: 4 franjevca (†1463.)
- 26.VI. Kočevski mučenici (†1945.)
- 27.VI. Sv. Ladislav, kralj i osnivač i zaštitnik Zagrebačke nadbiskupije [VMZN; *kalendar HM donosi samo ime, bez obilježja*]
- 30.VI. Sv. Ladislav, kralj i osnivač i zaštitnik Zagrebačke nadbiskupije [MR; *kalendar HM donosi samo ime, bez obilježja*]
- 30.VI. Briški mučenici 37 mještana: Lucija Barevac, djevica i mč., Marko Devčić, časnik i mč., fra Gabrijel iz Poljana, fra Matija iz Jajca i dr. svećenici i mč., fra Andrija Iločanin, svećenik i mč., fra Silvestar Ivanović, sveć. i mč., fra Blaž Kovačić, biskup i mč., Kata Lozić, djevica i mč., Jela Marunova, junakinja, i dr. mučenice
- 30.VI. Osječki mučenici (fra Grgur i drugovi), fra Stipan Skopljanin, svećenik, Nepoznati (bezimeni) mladić, mč.
- 30.VI. Vrhodska djevica i mč. (†1658.)
- 1.VII. fra Stjepan Burnazović, sveć. i mč. (†1739.)
- 1.VII. fra Franjo Iločanin, sveć. i mč. (†1552.)
- 1.VII. Sarajevski mučenici: 10 franjevaca (†1524.)
- 1.VII. Ivan Smrdeljović, ratnik i mč. (†1694)
- 2.VII. fra Pavao Kolanović, sveć. i mč. (†1830.)
- 4.VII. Sv. Inocent, Sebastija i 30 drugih mučenika (3 st.)

- 6.VII. Diva Grabovčeva, djevica i mč. (†1680.)
- 7.VII. Petilovrijenci: Petar, Andrija i Lovre, mč.
- 7.VII. Macejski mučenici (†1945.)
- 9.VII. bl. **MARIJA OD PROPETOG ISUSA PETKOVIĆ**, redovnica i osnivateljica
- 10.VII. fra Lovro Tuzlak, sveć. i mč. (†1695.)
- 12.VII. Sv. Hermagora i Fortunat, mučenici
- 12.VII. fra Luka Pastor, sveć. i mč. (†1703.)
- 13.VII. **MAJKA BOŽJA BISTRičKA**
- 15.VII. Petar Smiljanić, ratnik, i četiri sina mč.
- 15.VII. don Stjepan Sorić, sveć. i mč. (†1648.)
- 19.VII. Sv. Agripin, Maksim, Sekundo, Marcijal i Fortunat, mučenici (†304.)
- 20.VII. fra Lovro Karaula (†1875.)
- 24.VII. Ivo Senjanin, ratnik i mč.
- 27.VII. fra Stjepan Vučemilović i dr. mč. (140 hrabrih boraca)
- 27.VII. Otočki mučenici (†1715.)
- 27.VII. Drvarski i Grahovski mč. (†1941.)
- 29.VII. Srpanjske žrtve: 13 ubijenih i 27 ranjenh (†1845.)
- 30.VII. fra Stjepan Prgomet, sveć. i mč. (†1654.)
- 31.VII. Đakovački mučenici (fra Mihovil i nekoliko franjevac), svećenici i mč. (†1526.)
- 31.VII. Vuk Mandušić, uskočki vojvoda i mč.
- 31.VII. fra Filip Neretvanac, svećenik i mč. (†1613.)
- 2.VIII. Sv. **ARNIR** (Rajnerij), biskup splitski i mč. (†1180.) [*u MR: 4.VIII.*]
- 2.VIII. Krnjeuški mučenici (†1945.)
- 3.VIII. bl. **AUGUSTIN KAZOTIĆ**, biskup zagrebački i lučerski
- 8.VIII. Stjepan Radić, političar i mč.
- 15.VIII. Ivana Romić, djevica i mč. (†1570.)
- 16.VIII. fra Franjo, sveć. i mč., fra Matej, sveć. i mč., fra Matej Pastur, sveć. i mč. (†1703.)
- 16.VIII. Žepačko-kiseljački mučenici (†1993.)
- 17.VIII. Sv. Urzicin, časnik i mč. (4. st.) [*u MR: 14.VIII.*]
- 19.VIII. Adam Zrinski, časnik i mč. (†1691.)
- 20.VIII. fra Lovro Karaula, sveć. i mč. (†1878.)
- 20.VIII. fra Ivan Ratunčić, sveć. i mč. (†1810.)
- 22.VIII. Sv. Hermogen (Mohor), đakon, Donat, Romul, Silvan, Venust, mučenici
- 24.VIII. bl. **MIROSLAV BULEŠIĆ**, svećenik i mč. (†1947.)
- 25.VIII. fra Ivan Rozić, sveć. i mč. (†1574.)
- 26.VIII. Sv. Anastazij (Stoš), solinski mč. (†304.)
- 26.VIII. Anselmo Ninski, biskup i mč. (1. st.)
- 27.VIII. Marcela Ninska, mč.
- 29.VIII. **DAN HRVATSKIH MUČENIKA – Udbina**
- 30.VIII. Sv. Bazila, djevica i mč. u Srijemu (†304.) [*u MR: 29.VIII.*]
- 1.IX. Sv. Pelagij, mč. (3. st.)
- 2.IX. Biskovskorašćanski mučenici (†1942.)
- 4.IX. Sv. Marin s otoka Raba, đakon i pustinjač [*kalendar HM ga ispušta*]
- 5.IX. bl. Ivan Dobri iz Siponta, opat na Mljetu [*kalendar HM ga ispušta*]
- 6.IX. Prenjski mučenici (†1942.)
- 7.IX. Sv. **MARKO KRIZIN** (KRIŽEVČAN), sveć. i mč.
- 7.IX. Nikola Šubić Zrinski-Sigetski, ban i mč. (†1566.)
- 9.IX. Grabovički mučenici (†1993.)
- 10.IX. fra Silvestar Tordinac, sveć. i mč. (†1739.)
- 12.IX. fra Juraj Križanić, sveć. i mč. (†1683.)
- 14.IX. fra Marijan Maravić, biskup i mč. (†1660.)
- 14.IX. Uzdolski mučenici (†1993.)
- 16.IX. Višićki mučenici (†1942.)
- 20.IX. fra Grgur Ađić, sveć. i mč. (†1739.)
- 24.IX. Sv. Gerard, biskup i mč. (†1046.)

- 24.IX. Stolački mučenici (†1942.)
- 25.IX. fra Stjepan iz Vareša, sveć. i mč. (†1617.)
- 30.IX. Sv. JERONIM, sveć. i naučitelj
- 30.IX. Nepoznati (bezimeni) franjevac, sveć. i mč. (†1658.)
- 30.IX. fra Ivan Skorojević, sveć. i mč. (†1575.)
- 1.X. Gatski i ostali mučenici
- 2.X. fra Petar Matić Vrdošević i dr. mč., fra Mate Nagnanović, sveć. i mč. (†1685.)
- 4.X. Dugopoljski mučenici (†1942.)
- 6.X. Risovački mučenici (†1942.)
- 8.X. Sv. Demetrije i drugovi, mč.
- 9.X. fra Petar iz Soli, biskup i mč. (†1624.)
- 10.X. Remetski mučenici: 12 pavlina (†1591.)
- 11.X. fra Andrija, fra Josip i fra Mijo, franjevci i mč. (†1524.)
- 11.X. Eugen Kvaternik, političar i mč. (†1871.)
- 14.X. Ravnjanski mučenici (†1942.)
- 15.X. fra Gašpar Knezović, sveć. i mč.
- 18.X. Bijelopoljski mučenici, fra Grgur od Zaostroga, sveć. i mč., fra Nikola Ugrinović, biskup i mč.
- 19.X. fra Petar Bošnjak, sveć. i mč. (†1692.)
- 20.X. fra Šimun Brajinović i fra Pavao Letica, svećenici i mč., fra Luka Kreševljak, sveć. i mč. (†1686.)
- 21.X. fra Mihovil Bruhanac, sveć. i mč., fra Bernardin Doljanin i fra Luka, svećenici i mč., fra Petar Kaštelanac, sveć. i mč. (†1683.)
- 22.X. Ramski i Duvanjski mučenici (†1942.)
- 23.X. Sv. Ivan Kapistranski, sveć.
- 24.X. fra Matej Bošnjak, sveć. i mč. (†1748.)
- 25.X. Katarina Kotromanić
- 25.X. fra Luka Bošnjak, sveć. i mč., fra Ante Gelić, sveć. i mč.
- 25.X. Dubrovački mučenici (†1944.)
- 26.X. Demetrij (Dimitrij, Dmtar), đakon i mč. (†304.)
- 30.X. fra Juraj Hramić i fra Hadrijan, svećenici i mč., fra Ivan Milinić, sveć. i mč.
- 3.XI. Vareški mučenici (†1993.)
- 5.XI. SVI SVETI SRIJEMSKI MUČENICI
- 5.XI. fra Placid Cortese, sveć. i mč.
- 6.XI. fra Filip Kovačević, sveć. i mč., fra Franjo Mihočević, sveć. i mč. (†1683.)
- 6.XI. fra Luka Mikulić, sveć. i mč. (†1759.)
- 8.XI. bl. GRACIJA KOTORSKI, redovnik
- 8.XI. Sv. Simpronijan, Klaudij, Nikostrat, Kastorij, Simplicij, srijemski klesari i mč. (†306.)
- 11.XI. fra Grgur Knezović, sveć. i mč. (†1728.)
- 11.XI. Ivan Antun Zrinski časnik i mč. (†1703.)
- 14.XI. Sv. IVAN TROGIRSKI, biskup
- 14.XI. Sv. NIKOLA TAVELIĆ, sveć. i mč. (†1391.)
- 16.XI. fra Mihovil Penavić, sveć. i mč., fra Stjepan iz Posušja i fra Alojzije iz Vinjana, svećenici i mč.
- 16.XI. Katarina Zrinski, književnica i mč.
- 18.XI. Škabrnjski i Vukovarski mučenici (†1991.)
- 19.XI. fra Martin Martinac, sveć. i mč.
- 20.XI. Četiri nepoznata (bezimena) franjevca, svećenici i mč. (†1808.), dva nepoznata (bezimena) franjevca, svećenici i mč.
- 21.XI. Sv. Mavro Porečki, biskup, i dr. mučenici, fra Bernardin Galijaš, sveć. i mč.
- 22.XI. Dimitrij i Julijan, mč.
- 30.XI. fra Andrija Čavlinović, sveć. i mč. (†1771.)
- 14.XII. bl. Oton iz Pule
- 15.XII. bl. DRINSKE MUČENICE (†1941.)
- 17.XII. fra Juraj Utišinović, biskup, kardinal i mč. (†1551.)
- 20.XII. Kninski mučenici (†1941.)
- 22.XII. Križančevski mučenici (†1993.)

- 29.XII. Đakovački mučenici: 3 franjevca i 50 vjernika (†1607.)
29.XII. Konjički mučenici: 12 franjevaca (†1534.)
30.XII. Požeški mučenik, franjevac (†1600.)
30.XII. Visovački mučenici: 3 franjevca (†1646.)
31.XII. Mirko Derenčin, ban (†1493.)

Imajući sada ovakav cjeloviti popis hrvatskih mučenika i svetaca, ostajemo zadivljeni nad njihovom brojnošću. Mučenici predstavljaju snagu Božjega djelovanja u svijetu, a nama predstavljaju uzor i putokaz naše vjernosti Bogu.

Vjera, praštanje i pouzdanje u Boga, koje su izrazili dvanaestorica mučenika u njihovim oproštajnim pismima, zasigurno da su bili u srcima i svih ostalih ovdje nabrojanih hrvatskih mučenika. Premda o nekima znamo prilično životopisnih podataka, o nekima znamo samo najosnovnije, a o nekima tek da su postojali i podnijeli mučeništvo. Ovaj popis predstavlja izazov da se hrvatski povjesničari pozabave njihovim životopisima i mučeničkim svjedočanstvima. Oni to svakako zaslužuju, jer su svete i mučenici najljepši ukras čovječanstva i najugodniji miris koji čovječanstvo može uputiti Bogu, svome Stvoritelju.

Objavljivanjem ovog kalendara hrvatskih mučenika priređivač je na vrlo prikladan način odgovorio želji pape Sv. Ivana Pavla II., da svaki narod izradi popis svojih mučenika. Ovo je popis koji će se s vremenom nadopunjavati. U njega će trebati uvrstiti svakako i dvanaesticu mučenika kojih su oproštajna pisma sastavni dio ovoga kalendara. U njega će trebati uvrstiti i svećenike koje je Anto Baković uvrstio u svoj "Hrvatski martirologij XX. stoljeća". U njega će, na kraju, trebati uvrstiti i mnoge druge mučenike 20. stoljeća, bilo pojedinačno, bilo skupno koji su već popisani u raznim žrtvoslovima.

Objavljeno u: *Marulić*. Zagreb, 47./2014., br. 5-6 (261), rujan-prosinac 2014., str. 219-235.